

бути визначений склад техніки, яку можливо відремонтувати і підтримувати в справному стані. Необхідне чітке налагодження обліку витрат на ремонти в розрізі окремих машин та ретельний їх аналіз.

- Приведення чисельності та оплати працівників підприємства, в тому числі керівників і службовців, у відповідність з обсягами виробництва. Необхідно організувати стимулювання працівників за економію витрат по залежних від них статтях.

- Удосконалення оплати праці та введення жорсткого контролю за витрачанням фонду заробітної плати.

- Обов'язкове здійснення аналізу адміністративних витрат, які досить часто є надзвичайно високими, та запровадження лімітів на використання товарно-матеріальних цінностей та послуг [2].

- Забезпечення ефективного здійснення внутрішнього контролю: 1) Затвердити і періодично переглядати керівництвом документи, що встановлюють стратегію і політику підприємства в області внутрішнього контролю; 2) Впровадити затверджену стратегію і політику у практику на базі оцінки ризиків; 3) Створити необхідну інфраструктуру, що дозволить забезпечити ефективність контролю; 4) Створити інформаційне середовище контролю; 5) Проводити незалежний моніторинг якості роботи систему внутрішнього контролю [1].

- Забезпечення власною сировиною наявних на підприємствах переробних цехів.

- Раціональне використання автопарку.

- Виробництво широкого набору продукції, яку господарство повинно максимально реалізувати через свої власні торгові точки [2].

- Жорстке регулювання витрачання власних коштів шляхом співставлення доходів і витрат. Для того, щоб діяльність підприємства була беззбитковою та попередити банкрутство, необхідно: забезпечити повну платіжну готовність сільськогосподарського підприємства, постійно здійснювати управління грошовими потоками; розраховувати коефіцієнт співвідношення річного грошового потоку та загальної суми кредиторської заборгованості для оцінки фінансової спроможності підприємства; раціонально поєднувати інноваційну політику з використанням інвестицій, а з метою зменшення величини ризику діяльності підприємства – спеціалізацію з диверсифікацією виробництва, розширити підготовку спеціалістів у галузі антикризового управління [3].

- Економічне обґрунтування залучених ресурсів, які мають сприяти інтенсифікації виробництва та підвищенню економічної ефективності виробництва. Залучення позикових коштів дає можливість підприємству прискорювати оборотність оборотних коштів, збільшувати обсяг господарських операцій, скорочувати незакінчене виробництво [4].

Висновки. Керівникам та спеціалістам сільськогосподарських підприємств необхідно взяти за правило, що всі важливі управлінські рішення повинні мати економічне обґрунтування. Скрізь, де є витрати, повинен бути розрахунок. Саме такий підхід забезпечить умови ефективного господарювання на підприємстві.

Література

1. Дрозд І.К. Удосконалення внутрішнього контролю на підприємствах // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. - №11. – с.83-87.
2. Тимошенко Л.М. Удосконалення економічного механізму господарювання в сільськогосподарському підприємстві // Цукрові буряки. – 2006. – №1. – с.4,6.
3. Аранчій В.І., Чумак В.Д. Удосконалення організаційно-економічного механізму фінансової стабілізації аграрних підприємств // Економіка АПК.-2004. - №2 - с.46-50.
4. Безбородова Т.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств // Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. – 2006. - №5 – с.21-24.

МЕХАНІЗМ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ У РИНКОВИХ УМОВАХ ТА ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ В ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Волинець О.І.

Науковий керівник: Кафлевська С.Г., доцент, к.е.н.

У даній статті було досліджено фактичний рівень використання основних виробничих фондів аграрного підприємства та методи підвищення ефективності їх відтворення в сучасних умовах господарювання.

Вступ. Рівень добробуту населення значною мірою визначається прогресивним розвитком сільського господарства. Забезпечення рентабельного сільськогосподарського виробництва та підвищення рівня продовольчої безпеки країни залежать від наявності, ефективності використання і відтворення ресурсного потенціалу аграрних підприємств.

Основні фонди є найважливішою частиною національного багатства суспільства і мають вирішальне значення в економіці будь-якої країни. Проблема удосконалення структури і підвищення ефективності

використання основних фондів і виробничих потужностей займає центральне місце в ринковій економіці України. Від вирішення цієї проблеми залежить місце підприємства в промисловому виробництві, його фінансовий стан, конкурентоздатність на ринку.

Проблемі використання та відтворення основних фондів присвячені наукові праці багатьох вітчизняних учених, серед яких стосовно виробничих фондів сільськогосподарського призначення вирізняються роботи В.Г.Андрійчука, І.А. Бланк, С.І. Дорогунцова, Б.М. Данилишина, І.О.Мазуркевич, Я.Д.Платкіна, І.Н. Пашенко, А.Е. Фукс та ін.

Мета дослідження. Виявлення фактичного рівня використання основних виробничих фондів аграрного підприємства та підвищення ефективності їх відтворення в сучасних умовах господарювання.

Об'єкт дослідження. ПП «Елена» Вінницької області Липовецького району.

Результати дослідження. У Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» основні фонди – це матеріальні цінності, які використовуються в господарській діяльності платника податків упродовж часу, що перевищує 365 календарних днів з дати введення в експлуатацію таких цінностей, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зношення [2].

Під відтворенням розуміють безперервне оновлення процесу виробництва. Просте відтворення здійснюється в незмінних масштабах, розширене – у зростаючих. Здійснення розширеного відтворення у промисловості передбачає систематичне використання певної частини доходу на збільшення обсягів виробництва. При цьому не тільки відшкодовуються матеріальні блага, але і створюються нові засоби виробництва, предмети споживання, що є матеріальною основою розширеного відтворення [1].

Для ПП «Елена» головним джерелом відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування і прибуток. Саме завдяки їм підприємство може здійснювати не лише просте, а й розширене відтворення цього ресурсу. Слід зазначити, що існують неоднозначні погляди щодо класифікації системи відтворення основних засобів.

Мазуркевич І.О. у своїх працях висвітлює думки О.В. Паська щодо видів відтворення основних засобів. Він розглядає наступну класифікацію відтворення: просте, розширене, звужене, причому розширене відтворення проявляється в двох формах: інтенсивній та екстенсивній.

Фукс А.Е. вказує, що оновлення - це розширене відтворення. При цьому автор не зазначає ступеня підпорядкованості між цими категоріями. У працях І.М. Танасюк залежно від охоплення виділяють часткове, одиничне і сукупне відтворення. Автор визначає часткове відтворення як процес, що здійснюється за допомогою ремонтних робіт, що фактично відноситься до простого відтворення. Одиничне відтворення визначається як заміна ліквідованого засобу праці іншим, що фактично означає розширене відтворення, в інтенсивній формі методом заміни. Що стосується визначення сукупного відтворення, то, на думку автора, воно означає заміну однієї системи засобів праці іншою, більш досконалою.

Сучасний стан економічного розвитку галузей народного господарства передбачає чітке відокремлення двох видів відтворення, а саме простого та розширеного. Просте відтворення передбачає проведення ремонтних робіт основних засобів та заміну зношеного. Розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових основних, які забезпечують вищий рівень продуктивності устаткування [2].

Метою діяльності ПП «Елена» є одержання прибутку, і на основі одержаного прибутку – реалізація його соціальних та економічних інтересів.

Предметом діяльності є вирощування зернових, зернобобових та цукрового буряку. Достатня забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, їх раціональне використання мають велике значення для підвищення ефективності виробництва. Від даних показників залежить обсяг та своєчасність виконання всіх робіт, ефективність використання обладнання, машин, механізмів і, як результат, обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток і ряд інших показників (рис.1).

Як свідчать дані рис.1 досліджуване підприємство є прибутковим, спостерігається незначне зменшення цього показника, що свідчить про невеликі втрати за складних умов ринкових відносин та економічної кризи (рис.1).

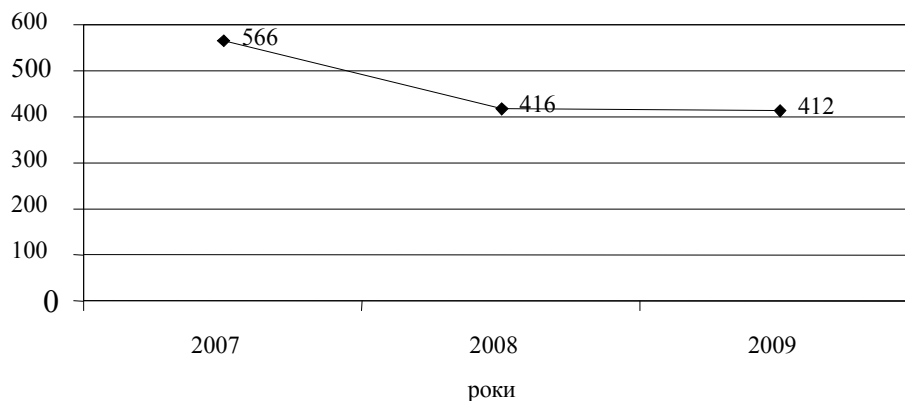

Рис.1. Динаміка чистого прибутку підприємства

Основні фонди ПП «Елена» значно збільшилися, особливо за останній рік (рис.2). Це позитивний момент, бо саме виробничі фонди забезпечують можливість технічного оснащення виробництва, підвищення продуктивності праці, отримання прибутку.

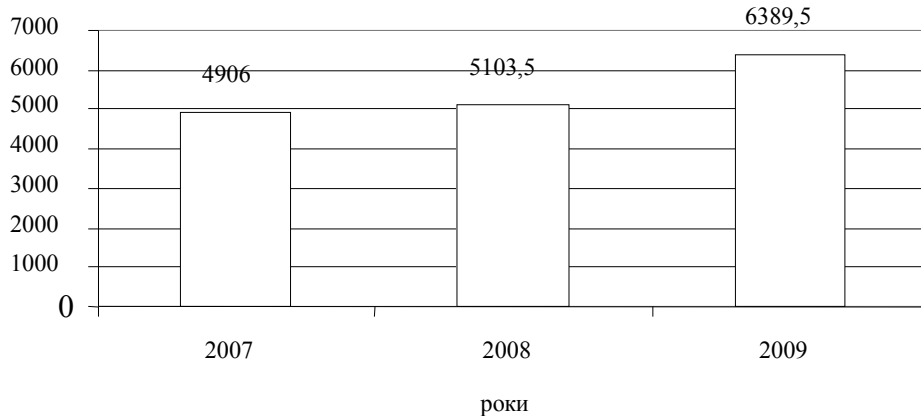

Рис.2. Основні фонди ПП «Елена», тис. грн.

Для характеристики ефективності використання основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення скористаємося наступними показниками:

Фондовіддача (Вартість валової сільськогосподарської продукції / середньорічна вартість основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення);

Фондомісткість (середньорічна вартість основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення / вартість валової сільськогосподарської продукції);

Фондоозброєність (середньорічна вартість основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення/ середньорічна чисельність працівників).

Із даних таблиці 1, всі показники, крім фондоозброєності, за аналізований період проявляють негативні тенденції. Так фондовіддача основних виробничих фондів зменшилась у 2009 році у 0,32 раз порівняно із 2007 роком, а фондомісткість навпаки зросла у 1,16 раз. Причини, що призвели до невідповідності між зростаючим ресурсним потенціалом та його віддачею, багато. Одною із них може бути порушення пропорційності факторів виробництва. При цьому не забезпечується не тільки економічно обґрунтоване співвідношення між виробництвом і використовуваними ресурсами, але й пропорційність у кожній окремій галузі виробництва.

Таблиця 1

Ефективність використання виробничих фондів сільськогосподарського призначення

Показники	2007 р.	2008 р.	2009 р.	Зміна за досліджуваний період (+/-)
Середньорічна вартість основних виробничих фондів с.г. призначення, тис.грн.	4906,00	5103,50	6389,50	1483,50
Вартість валової с.г. продукції, тис.грн.	3497,00	4015,00	2489,00	-1008,00
Середньорічна чисельність працівників, осіб	105,00	107,00	95,00	-10,00
Фондовіддача	0,71	0,79	0,39	-0,32
Фондомісткість	1,40	1,27	2,57	1,16
Фондоозброєність	46,72	47,70	67,26	20,53

Натомість в умовах значного скорочення працюючих на селі, показник фондоозброєності праці значно підвищився (табл.1).

Дане підприємство майже не проводило оновлення основних засобів: в 2007 р. – тільки 11% всіх основних засобів було оновлено, в 2008 р.– 14%, тобто суттєво ситуація не покращилася (рис.3).

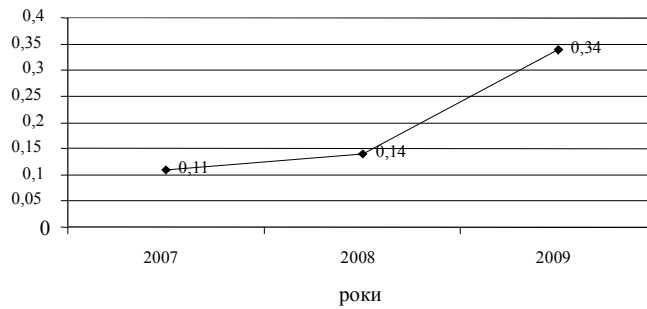

Рис.3. Динаміка коефіцієнта оновлення основних засобів

У 2009 р. Основні засоби зазнали якісних змін (34% оновлено) таку тенденцію слід продовжити, адже чим вищий показник коефіцієнта оновлення, тим більше нового обладнання та інших основних засобів використовує підприємство

Для продовження тенденції зростання коефіцієнту оновлення потрібно запроваджувати інтенсифікацію відтворювальних процесів, що потребує не лише активної інженерно-виробничої діяльності самого підприємства, а й мобілізації великих власних фінансових коштів[1].

Водночас можна спостерігати зменшення коефіцієнту зносу у 2009 році, що не може негативно вплинути на діяльність господарства (рис.4). Але даний показник залишається достатньо високим, що вказує на те, що частина техніки, яка перебуває на балансі сільськогосподарського підприємства, по суті, непрацездатна і саме господарство не має достатніх фінансових ресурсів для закупівлі дорогих запчастин, поновлення машинно-тракторного парку тощо.

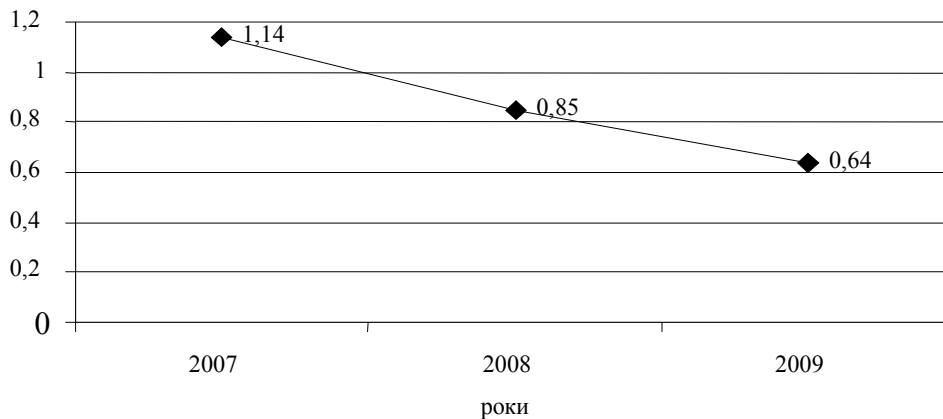

Рис.4. Динаміка коефіцієнта зносу основних засобів

Отже, аналіз руху та стану основних засобів підтверджує висновок про наявність негараздів у ПП «Елена». На це вказують високий показник зносу та не достатньо високий коефіцієнт оновлення основних засобів.

Важливим показником, пов'язаним зі сталим забезпеченням виробництва основними засобами, є коефіцієнт їх вибуття; його треба порівнювати з коефіцієнтом оновлення. Таке порівняння дає можливість визначити тенденцію до збільшення загальної величини основних засобів, чи протилежну – до зменшення [3].

Як свідчать дані (рис.5), коефіцієнт вибуття був меншим, ніж коефіцієнт оновлення протягом 2007 р. та 2008 р., а протягом 2009 р. вибуття основних засобів на підприємстві скоротилось. Це співвідношення є позитивним явищем, бо вартість введених у дію основних засобів не перевищує вартість вибутих.

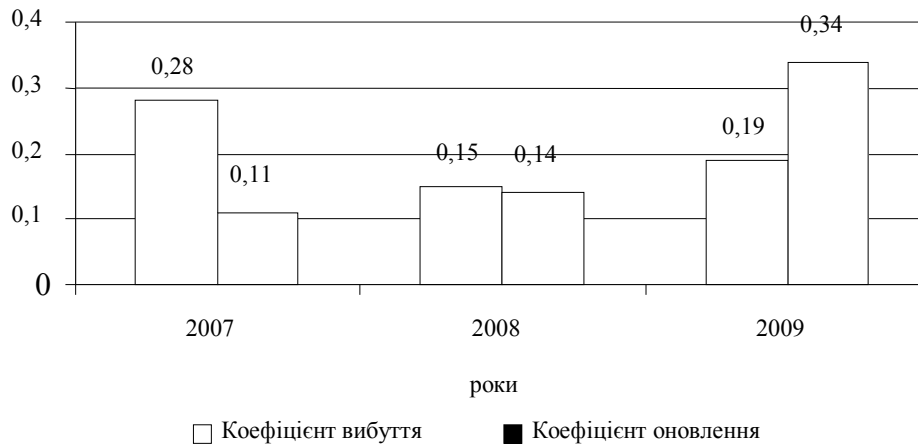

Рис.5. Коефіцієнти вибуття та оновлення основних засобів досліджуваного підприємства

Забезпечення певних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та ліпшого використання діючих основних фондів підприємств. Ці процеси, з одного боку, сприяють постійному підтримуванню належного технічного рівня кожного підприємства, а з іншого - дають змогу збільшувати обсяг виробництва продукції без додаткових інвестиційних ресурсів, знижувати собівартість [2].

Необхідність оновлення основних виробничих засобів за ринкових відносин визначається передусім конкуренцією товаровиробників. Саме конкуренція спонукає підприємства здійснювати прискорене списання основних виробничих засобів з метою нагромадження фінансових ресурсів для наступного вкладання коштів у придбання більш прогресивного устаткування, впровадження нових технологій та іншого поліпшення основних виробничих засобів [4].

Висновки. З огляду на зазначену ситуацію, можна зробити висновок, що склалося надзвичайно несприятливе становище, що зумовлює втрату виробничо-ресурсним потенціалом свої відтворювальні можливості. Головний узагальнюючий показник ефективності використання основних виробничих фондів – фондодідача – невпинно знижується. Склалася парадоксальна ситуація: витрати підприємства на придбання основних виробничих фондів стабільно зростають, а ефективність їх використання стабільно знижується. Це пояснюється наявністю в аграрних підприємствах великої кількості зношеної техніки та обладнання, серед яких “губиться” нова, продуктивна техніка внаслідок її недостатньої частки.

На сьогоднішній день процес розширеного відтворення основних засобів є одним із основних методів покращення ситуації у підприємствах АПК. Але розширене відтворення тільки починає набирати обертів, тому зараз є актуальним питання розвитку цього напрямку у сільському господарстві. А при досягненні максимального рівня забезпеченості основними засобами сільського господарства слід «заморозити» процес розширеного відтворення основних засобів та замінити його на просте. Тому є сенс у запровадженні нового виду відтворення основних засобів, який би мав назву «збалансований» і включав у себе взаємозв'язок всіх необхідних чинників для отримання максимального прибутку при зменшенні витратної частини.

Література

1. Відтворення основних засобів: види, форми та джерела фінансування [електронний ресурс] / Я.В.Колеснік // Режим доступу до журналу: www.nbu.gov.ua
2. Городняк Т.А., Михайло М.В. Обґрунтування стратегії підвищення ефективності відтворення та використання основних виробничих засобів підприємства/ Т.А. Городняк, М.В. Михайло// Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. - №18.5. – С. 287-290
3. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств/ Поддєрьогін А.М. . – К.: КНЕУ, 2000. - 460с.
4. Удосконалення використання основних фондів в аграрному підприємстві [електронний ресурс]/ В.П. Курган, Л.М. Новик// Режим доступу до журналу: www.nbu.gov.ua.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Кучмії І.Г.